21. aug 2026 o 17:38

Pred 20 rokmi zbili Hedvigu Malinovú. Jej psychiater prehovoril o pozadí prípadu

Kauza je aj po 20 rokoch otvorenou ranou, hovorí Jozef Hašto.

Súvisiace:

Kauza Malinová má dvadsať rokov | Rozhovor s Haštom | Rozhovor s Kaliňákom | Rozhovor s Kvasnicom | Aréna s Burčíkom a Gettingom

Peter Getting

reportér denníka SME

Odoberané

Novinka: Dostávajte upozornenia na nové články v sledovanej téme e-mailom.
Vyskúšajte novú funkciu a zapnite si odber.

Začali ste odoberať tohto autora. Upozornenie na nový článok vám pošleme na email.
Autor bol pridaný do **Zoznamu vašich odberov.**

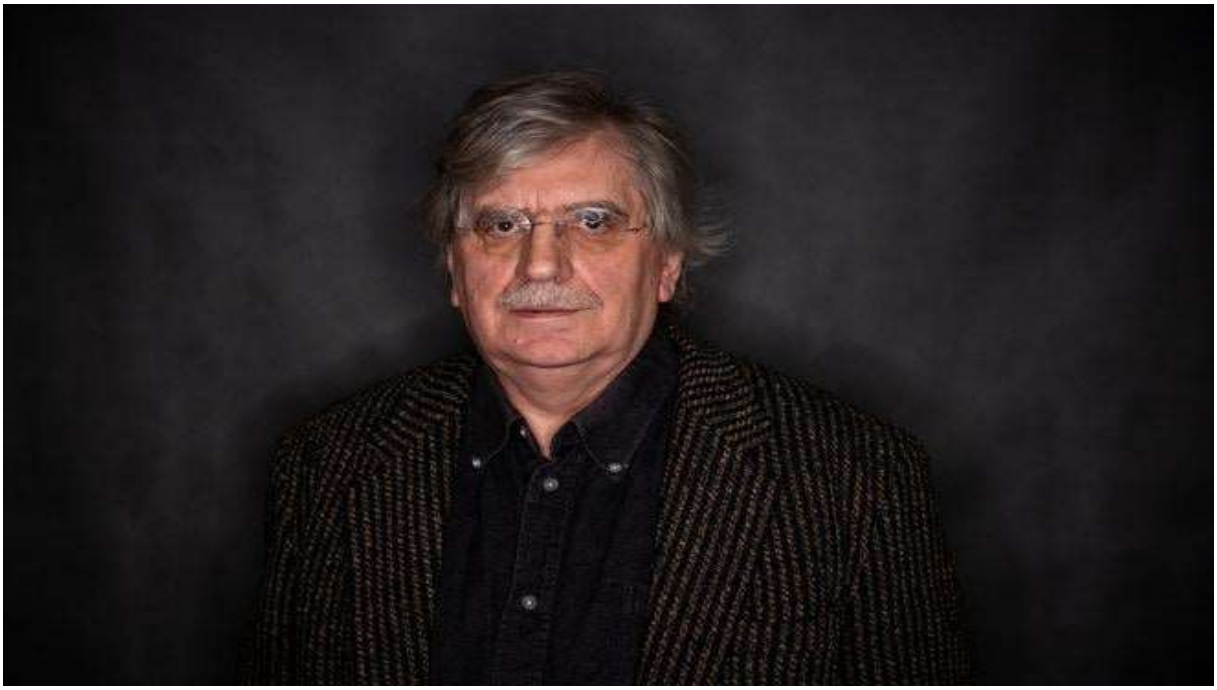

Psychiater Jozef Hašto. (zdroj: Marko Erd/SME)

Písmo: A - | A +

Zdieľať

diskusia

×

[Dostávajte **%title%** so zhrnutím podstatných správ dňa.

Zapnite si odber jedným klikom. Zapnite si odber jedným klikom.

Pozrite si aj celú ponuku našich newsletterov.]

10

30

00:00 / 30:22

1×

0,8×1×1,25×1,5×1,75×2×

Počúvať ďalej ➜ (otvorí sa v novom okne)

Tento článok si môžete aj vypočuť.

Hedvigu Malinovú, neskôr Žákovú, diagnostikoval a liečil po napadnutí dvojicou holohlavých útočníkov.

*Popredný slovenský psychiater **JOZEF HAŠTO** je presvedčený, že politici Robert Fico a Robert Kaliňák nesú zásadný podiel na tom, že prepadnutie sa nielenže nevyšetrilo, ale štátna moc sa naopak obrátila proti vlastnému občanovi.*

Vypnúť reklamu

Článok pokračuje pod video reklamou

Vypnúť reklamu

Článok pokračuje pod video reklamou

Hašto napísal o prípade odbornú štúdiu aj knihu, prednášal o ňom aj na medzinárodných fórach. Traumatizácia obete, ktorú najprv prepadli a následne ju perzekvovala štátna mašinéria, je aj po dvadsiatich rokoch podľa neho stále otvorenou ranou.

V rozhovore sa dočítate:

- ako sa profesor dostal k prípadu napadnutej Hedvigy a prečo sa ho rozhodol ujať,
- ako je možné, že Robert Fico a Robert Kaliňák tvrdili, že skutok sa nestal, ak liečil dievča prepadnuté dvojicou agresorov,
- aké mechanizmy manipulácie, dezinformácií a lží použila štátna moc, ktoré z obete urobili páchateľa,
- v čom je podľa neho ako psychiatra nebezpečná osobnosť Roberta Fica a čo o ňom hovorí kauza Hedviga.

Vypnúť reklamu

Vypnúť reklamu

Ako si spomínate na to, keď ste sa prvý raz stretli s touto kauzou?

Prvý raz som sa s ňou stretol v správe z médií, že došlo k prepadnutiu a zbitiu študentky v Nitre, ktorá išla na skúšku. Už vtedy zaznelo, že bola maďarskej národnosti. Zbystril som, ako sa to bude vyvíjať, keďže na Slovensku boli vtedy protimaďarské nálady a rozdúchavali sa nacionalistické vášne.

Čoskoro nato som zachytil vyjadrenie vtedajšieho premiéra Roberta Fica, citujem: „Vláda Slovenskej republiky musí míňať také obrovské množstvo energie, aby vyvracala podvody, manipulácie a možno aj to, že nejaká dievčina nebola schopná urobiť skúšku, tak obetovala meno Slovenskej republiky len preto, aby si zachránila svoju vlastnú kožu.“

Vtedy som si uvedomil: fíha, takže premiér krajiny naznačuje, že to môže byť úplne inak, než to vyzerá. Pomyslel som si, že asi cielene manipuluje verejnú mienku a že sa to deje na vysokej štátnej úrovni. Očakával som, že bude dochádzať k manipulácii s prípadom.

Vypnúť reklamu

Najznámejšia fotografia z kauzy. Zbitá Hedviga Malinová. (zdroj: TASR)

Bolo to ešte počas vyšetrovania prípadu?

Áno, bolo to ešte pred uzavretím vyšetrovania orgánmi činnými v trestnom konaní. Zo strany premiéra to bolo prejudikovanie viny a podsúvanie línie, že skutok sa stal inak alebo že „skutok sa nestal“. Fico si dal pozor a vsunul tam slovko „možno“, ale vedel, čo robí a toto vlastne stanovilo líniu.

Vnímal som to ako vážne zneužitie premiérskej funkcie. A súčasne ako rafinovaný útok na dôstojnosť „nejakej dievčiny“. Každému bolo vtedy jasné, že tým myslí Hedvigu Malinovú. Spozornel som, že sa tu deje niečo veľmi vážne.

Prečo ste spozorneli?

Javilo sa mi dosť absurdné, že by si študentka spôsobila poranenia, pomliaždenia v tvári, aby sa vyhla skúške. Keďže mala na blúzke protimaďarské heslo, uvažoval som, že premiér bude zrejme chcieť spochybniť, že bola brutálne napadnutá občianka Slovenska maďarskej národnosti.

Vypnúť reklamu

Spomínate si na prvé stretnutie s Hedvigou Malinovou?

Došlo k tomu tak, že sa mi ozval kamarát, psychiater a zakladateľ Ligy za duševné zdravie Peter Breier, ktorý mal vtedy už zbalené kufre a odchádzal pracovať do Anglicka. Vyhľadal ho obhajca Hedvigy Roman Kvasnica, a keďže Peter vedel, že sa zaoberám problematikou diagnostiky a spracúvania psychickej traumy, odporučil obhajcovi konzultáciu so mnou.

Prečo konzultáciu?

Obhajca si chcel urobiť vo veci jasno, pretože Hedviga mala vtedy problém rozprávať o tom, čo sa stalo, pri téme chvíľami stuhla, šúchala si stehná alebo jej bolo do plaču.

Môj postoj bol, že ak u Hedvigy bude ešte mesiac pozorovať ťažkosti, môže sa mi ona priamo ozvať a prísť na konzultáciu.

Made with Flourish • Create your own

Ako dlho ste boli v kontakte ako lekár a pacientka?

Vypnúť reklamu

Osobne som sa s ňou stretol asi po deviatich týždňoch od prepadnutia. Keď som si vypočul, čo s ťažkosťami rozprávala, pretože to sprevádzali silné emócie, ktoré sa zjavne snažila potláčať, povedal som jej, že dôkladné diagnostické vyhodnotenie by si vyžadovalo ďalšie stretnutia. Tie aj prebehli.

V celom procese bola prítomná aj kolegyňa, klinická psychologička a psychoterapeutka. Po sedeniach sme si konfrontovali dojmy a zistenia a naše pohľady sa zhodovali. Diagnostikoval som posttraumatickú stresovú poruchu ako následok toho, čo zažila.

Sedenia pokračovali, pôvodne som navrhoval 25 stretnutí, napokon sme strávili celkovo 47 hodín pri diagnostike, terapii a integračnej fáze liečby. Tá posledná fáza bola zameraná aj na zvládanie prípadných ďalších stresorov.

Vypnúť reklamu

O celom prípade ste napísali prípadovú štúdiu, ktorá obsahuje kazuistiku, vyšla v odbornej štúdii aj odbornom vydavateľstve. V nej zdôrazňujete, že v takýchto publikáciách sa dbá na diskrétnosť a chráni sa meno pacienta nepravými iniciálkami, no v tomto prípade ste sa rozhodli postupovať inak, uvádzate plné meno. Prečo?

Kniha Posttraumatická stresová porucha. (zdroj: Univerzita Palackého v Olomouci)

Áno, prípad som opísal v odbornom článku, ktorý vyšiel v časopise Psychiatria-Psychoterapia-Psychosomatika aj v knihe Posttraumatická stresová porucha.

Hedvige som predostrel, že sa mi javí vhodné zverejniť všetko, čo sme zistili, keďže okolo prípadu sa z vládnych kruhov šírili klamstvá, diali sa intrigy, do ktorých sa zapájali aj niektorí publicisti, objavili sa dokonca aj falošné lekárske posudky.

Tých trápnych lží a snáh o diskreditáciu bolo veľa, vraj je klamárka, krivo svedčila, chcela sa vyhnúť skúške, tak sa sama poranila, vraj trpí krvácavosťou, napadol ju ohrdnutý frajer a tak ďalej.

Vypnúť reklamu

Môj postoj bol, že keď človek čelí klamstvám, intrigám a zastrašovaniu, niekedy jedinou obranou, zvlášť vo vzťahu k verejnosti, je zverejňovanie pravdy. Hedviga dala súhlas s publikovaním našich nálezov.

Hovoríte o posttraumatickej stresovej poruche. Priblížte túto diagnózu.

Posttraumatická stresová porucha sa objavuje u ľudí, ktorí zažili extrémne ohrozenie. Môže ísť o násilie s hrozbou smrti, poranenia, lúpežné prepadnutie, pokus o vraždu, znásilnenie, zážitok vojny. To môže preťažiť kapacitu človeka na spracovanie situácie a výsledkom môže byť charakteristický súbor pretrvávajúcich príznakov, aj keď je už človek v bezpečí.

K typickým symptómom patria vnucujúce sa spomienky na udalosť, znovuprežívanie udalosti, nepohoda, obvykle aj telesná, keď niečo pripomína udalosť, vyhýbanie sa takým podnetom a ďalšie zvláštnosti.

Vypnúť reklamu

Pri posttraumatickej stresovej poruche zostávajú človeku spomienky na danú traumatizujúcu situáciu v takej forme pamäti, že sa môžu proti jeho vôli objavovať v jeho psychike, akoby sa pretlačili do jeho vedomia, a človek nechcene zažíva pocit, akoby sa to opäť dialo práve teraz.

Stiera sa hranica medzi minulosťou a súčasnosťou a človek to prežíva s emóciami, ktoré boli vtedy prítomné. Je to veľmi nepríjemné pre toho, kto to prežíva, ochromuje ho to.

Robert Fico a Robert Kaliňák na tlačovej konferencii 12. septembra 2006. (zdroj: TASR)

Človek to prežíva bežne počas dňa?

Môže sa to vybaviť spontánne počas dňa alebo ho to prebudí zo spánku, s pocitom, že sa to znova deje. Druhá možnosť je, že tie flashbacky, návraty spomienok, prichádzajú, keď človek zažíva nejakú aktuálnu situáciu, ktorá mu niečím pripomenie traumatický zážitok.

Vypnúť reklamu

Napríklad pre Hedvigu bolo náročné ísť po meste a uvidieť dohola vystrihaného muža, tak vyzerali aj dvaja útočníci. Mala strach chodiť po meste sama, tak chodila s dobrou priateľkou. Bála sa aj vstúpiť do internátnej garsónky a posielala ako prvú priateľku, aby sa všade pozrela, či tam nie sú tí dvaja útočníci.

Čiže ide o akési spúšťače?

Presne tak. Tých spúšťacích momentov bolo viac. Veľmi chcela pokračovať v štúdiu a keď išla na fakultu, musela prejsť cez park, kde k napadnutiu došlo, aj vtedy silno znova cítila ohrozenie.

Flashbacky sú však nielen vizuálne, ale aj emocionálne a telesné, dochádza aj k narušeniu vegetatívnych regulácií. Medzi symptómy patrí aj to, že človek je napätejší, má tendenciu reagovať úľakom aj na bežné situácie, stačí neočakávané tľapnutie po pleci či iba oslovenie.

Vypnúť reklamu

Made with Flourish • Create your own

Hovoríte, že posttraumatická stresová porucha vzniká pri konkrétnej traumatickej situácii. Môže sa prejaviť u niekoho, kto ju nezažil? Dá sa simulovať?

Ľudia, ktorí boli v minulosti traumatizovaní, môžu byť senzibilizovaní, zraniteľnejší pri ďalšej traumatizujúcej situácii a tá už nemusí mať životohrozujúci charakter.

Pýtate sa na možnosť simulácie. V rámci diagnostického procesu sme sa prirodzene zameriavali aj na túto možnosť. Dôkladne som pozoroval všetky prejavy Hedvigy a ich zmeny. Mimiku v tvári, okolo očí, úst, tón hlasu, pohyby očí, rúk, nôh, všímal som si aj spojivky na očiach, zreničky. To všetko v rôznych situáciách, kontextoch, rozhovoroch, interakciách, pri nových alebo opakovaných témach.

Pre identifikovanie klamania sú dôležité aj asymetrické mikropohyby mimiky. Nezaznamenal som nič, čo by svedčilo o klamaní.

Vypnúť reklamu

Hedvigu ste liečili v čase, keď vládni politici dookola vyhlasovali, že skutok sa nestal. Vy ste však ako lekár s dlhoročnou praxou v problematike spracovania psychickej traumy liečili mladú ženu po útoku. Tak ako to bolo?

Všetko svedčí o tom, že skutok sa stal, že Hedviga hovorila pravdu. Je to solídne, dôveryhodné, pravdovravné dievča, opakovane sme si s kolegyňou, ktorá bola prítomná na všetkých sedeniach, overovali, že hovorí pravdu.

Postupom času som si bol istý, že skutok sa stal a Hedviga ho opisovala tak, ako si udalosť zapamätala. Všetky informácie a indície, ktorými som disponoval, pre to svedčia.

Jedna zo série fotografií, ktoré vznikli na fakulte po útoku. (zdroj: Archív Petra Gettinga)

Čo sa teda stalo podľa vašich zistení? Môžete to opísať?

Z informácií, ktoré som získal či už od Hedvigy alebo zo záznamov či svedectiev lekárov, ktorí sa o ňu starali, sa dá vytvoriť rekonštrukcia, čo sa vlastne stalo.

Vypnúť reklamu

Desať študentov na fakulte malo ísť na postupovú skúšku, dohodli sa, že prinesú zákusky a Hedviga sa podujala, že ich prinesie. Cez park pri fakulte išla teda ako posledná z nich. Tam k nej pristúpili dvaja dohola vystrihaní mladí muži, jeden štíhlejší, druhý menší, s guľatou hlavou. Hedviga poskytla ich kvalitné identikity a mená oboch sú známe.

Ako to pokračovalo?

Chytili ju z oboch strán so slovami, kam ide. Na skúšku, odpovedala. Povedali jej, že dnes už nikam nepôjde. Strhli ju z chodníka bokom, smerom do trávy. Zostala jej spomienka, ako sa tomu zúfalo bránila, zapierala sa topánkami, ale boli dvaja a boli mocnejší.

Vtiahli ju do priehlbiny, jeden stál pred ňou, druhý zrejme za ňou, lebo po stranách ho nevidela. Mala tisíc myšlienok, ako utiecť, vyhodnotila to tak, že nemá šancu, boli blízko, cítila sa ako v pasci.

Vypnúť reklamu

Musela odovzdať kabelku, pamätala si, že dostala dve facky, na perách zacítila nepríjemnú chuť, asi krvi. Pritom spadla na zem, pocítila kopanec do brucha.

Tých úderov do tváre však muselo byť viac, vzhľadom na jej zranenia, bol to buď úder päsťou alebo kopanec do tváre už na zemi. Na tie údery si však už nepamätala.

Čím sa to dá vysvetliť?

Po príchode do školy vznikla séria fotografií, ktorá zachytáva zbitú mladú ženu. (zdroj: Archív Petra Gettinga)

Neurológ v nemocnici vyhodnotil, že mala otras mozgu, ktorý spôsobil 15 - 20 minútový výpadok pamäti. Pri otrase môže vzniknúť retrográdna amnézia, že človek si istý úsek času dozadu nepamätá, nevie, ako sa úraz stal.

Potom sa prebrala, nevedela, čo sa stalo, dvaja útočníci tam už neboli. Terminus technicus pre výpadok pamäti v čase dopredu po otrase mozgu je anterográdna amnézia.

Pozbierala sa zo zeme a zakrvavená prišla na fakultu, spolužiačky sa na ňu zhrozene dívali, či ju zrazilo auto. Všimli si, že na blúzke mala napísané: Maďari za Dunaj a SK bez parazitov.

Vypnúť reklamu

O tom vôbec nevedela?

Nie, nevedela, bola zrejme vtedy v bezvedomí alebo v určitej hĺbke zníženého vedomia. Išlo nielen o typ udalosti, ale aj o jej intenzitu, že strácala kontrolu nad dianím, cítila sa úplne zúfalá a bezmocná. Takisto si nepamätala na násilie v oblasti vnútorných častí stehien.

Nemohla vedieť, čo s ňou útočníci robili, či sa ju útočníci nepokúšali aj sexuálne znásilniť. To bolo tiež veľmi traumatizujúce, v terapeutickom procese sa objavovala aj téma hnusu a zašpinenosti.

Súvisiaci článok

Expert o vražde Tupého: Neviem to pochopiť. Tie mená sme mali už pred sedemnástimi rokmi

Čítajte viac

Po príchode na fakultu vznikla séria fotografií, ktoré ju zachytávajú zakrvavenú?

Áno. Privolaná záchranárka konštatovala, že dievča je extrémne úzkostné, napäté, chveje sa, má poranenia v oblasti lícnej kosti, na koreni nosa, natrhnutú peru, malo pulz 150, zvýšený krvný tlak, rozšírené zreničky.

Vypnúť reklamu

Do svalu dostala diazepam, previezli ju na traumatológiu v Nitre, kde takisto konštatovali dané zranenia, aj pomliaždenia na vnútorných stranách oboch stehien a bruchu. CT hlavy zachytilo opuchy tvárových mäkkých častí, konkrétne nad ľavou lícnou kosťou a nad koreňom nosa.

Predpokladám, že práve údery do týchto častí tváre, ktoré si nepamätá, spôsobili otras mozgu. Kosti lebky neboli zlomené a ani mozgová časť nebola anatomicky poškodená. Takže našťastie nedošlo k pomliaždeniu alebo krvácaniu do mozgu.

To je však odlišné od verzie, ktorú servírovali verejnosti politici Smeru, polícia aj prokuratúra.

Ďalšia z fotografií, ktoré vznikli po útoku. (zdroj: Archív Petra Gettinga)

Už prvý výsluch prebiehal tak, že policajt nerešpektoval, že lekár neodporučil výsluch. Bola tesne po psychickej traume, otrase mozgu a mala v sebe diazepam, ktorý mení emocionalitu a fungovanie pamäti, policajt ju vyšetroval priamo na lôžku na traumatológii.

Vypnúť reklamu

Keď sa jej pýtali, čo si myslí, prečo ju napadli, povedala, že asi ju niekto počul, ako hovorila po maďarsky. Nevedela, či telefonicky alebo priamo. Mala v pamäti, že chce zavolať spolužiačke, že už sa blíži na fakultu, bolo to tesne pred útokom, preto sa jej to uložilo, hoci telefón v skutočnosti nepoužila.

Polícia zistila, že netelefonovala a hneď sa toho chytila, využili neistotu v jej pamäti proti nej samotnej. Odtiaľ bola krátka cesta k fabulácii, že je klamárka.

Ale verejnosti sa prezentovalo, že aj súdnoznalecké posudky hovorili, že aj CT je proti nej, žiadne zranenia vraj nezachytilo.

Súčasťou tej dezinformačnej kampane boli aj falošné súdnoznalecké posudky. CT využili klamlivým spôsobom, vraj sa nepotvrdili žiadne poranenia mozgu. Ale pri človeku, ktorý má otras mozgu a nie iné poranenia mozgu, napríklad pomliaždenia mozgu alebo vnútrolebečné krvácania či krvácania do mozgu, nenájdete nič. V skutočnosti boli v skenoch CT na tvárovej časti zaznamenané poranenia.

Ďalej tvrdili, že si zrejme sama napísala nápis na blúzke. Hedviga však vôbec nevedela, že má na nej nejaký nápis. Povedali jej to spolužiačky po príchode do školy.

Operovalo sa však aj DNA. Tá mala dokladať, že si sama poslala list a to ju usvedčuje ako klamárku.

Zbitá Hedviga Malinová. (zdroj: Archív Petra Gettinga)

Išlo o list, ktorý Hedviga po nejakom čase dostala, nevedno od koho. Rozbalila obálku, v nej našla svoje doklady, o ktoré ju olúpili pri prepadnutí, bola rada, vybrala ich, obálku hodila do koša. Ale spomenula si, že policajti jej vraveli, nech oznámi, ak by sa stalo čokoľvek nové.

Volala na políciu a policajt jej dal inštrukciu, aby obálku odovzdala v stave, ako ju dostala. Z koša teda vybrala obálku, videla, že známka odpadla, ako pedantné dievča ju vzala, naslinila si prst a dala na obálku. Následne polícia mohla tvrdiť, že si to vraj sama poslala - veď tam bola jej DNA.

A takto sa vyrábali „dôkazy“ proti nej. DNA „dôkaz“ mal zrejme slúžiť ako emočno-kognitívny atraktor, teda ako priťahovač k určitému cieľu, na manipuláciu verejnej mienky.

Pôsobí to tak, že štátna moc nielenže útok nedokázala, ale ani nechcela vyšetriť?

Od začiatku to smerovalo k spochybneniu Hedvigy ako obete násilia. Bolo to práve v línii toho, čo verejne vyslovil premiér Robert Fico a neskôr teatrálne sugeroval obyvateľstvu minister vnútra Robert Kaliňák.

Mimoriadne sugestívnu, veľkú dezinformačnú vlnu na novinárov a verejnosť mala argumentácia použitá na pamätnej tlačovej konferencii 12. septembra 2006, dva a pol týždňa po útoku. Na nej vystúpili Fico aj Kaliňák, ktorý ešte pred právoplatným ukončením vyšetrovania robil z Hedvigy klamárku.

Napokon sa to skončilo až vyhlásením premiéra Fica, že prípad bol nielen vymyslený, ale kauza mala viesť k povaleniu jeho vlády.

Made with Flourish • Create your own

Prečo ste sa vy ako lekár rozhodli nemlčať?

Roky som bol zahĺbený do problematiky psychických tráum. Ukazuje sa, že pri pomoci týmto ľuďom je dôležitý aj sociálny aspekt. Hlásim sa k psychiatrickej škole, ktorá uznáva v psychiatrii bio-psycho-

sociálne aspekty zdravia a choroby, teda že úlohu zohrávajú biologické, psychologické, ale aj sociálne faktory.

Nielen pre posttraumatickú stresovú poruchu, ale pre všetky psychické poruchy platí, že ak sa človek stretáva so sociálnym odmietaním či útokmi zo strany sociálneho prostredia, sťažuje to uzdravenie. A takisto, aj keď sa nám podarí liečebne pomôcť, je tu rizikový faktor, ak zo sociálneho prostredia prichádzajú stresory, ktoré môžu reaktivovať posttraumatickú stresovú poruchu a tá môže znova vzplanúť.

Dnes už čo-to vieme aj z biologickej stránky, v týchto prípadoch nastane istá dysfunkcia v neuronálnych sieťach a naruší sa prirodzené prepojenie medzi amygdalou v mozgu a hipokampom, čo zrejme spôsobuje psychopatológiu, ktorú som spomenul, že človek nanovo prežíva traumatizujúcu situáciu, akoby sa diala v prítomnosti.

Súvisiaci článok

Otec Daniela Tupého: Štátne orgány sa snažili zakryť páchateľov vraždy a kriminalizovať nášho syna

Čítajte viac

Ten medicínsky aspekt bol rozhodujúci?

Držím sa zásady, že keď sme konfrontovaní s klamstvami, intrigami, zastrašovaním, môže to prísť do bodu, keď dôležitou obranou je práve zverejňovanie pravdy.

Hedvige sa nám podarilo pomôcť - a to aj vďaka jej dobrému rodinnému zázemiu a jej priateľovi - no videl som pokračujúce útoky a šikanu zo strany štátnych orgánov, od časti médií a verejnosti, ktorá bola pod vplyvom klamstiev zo strany vtedajšej vlády. Rozhodol som sa verejne vystúpiť, aby ľudia mali prístup k serióznym informáciám, k pravde.

V rámci bio-psycho-sociálneho prístupu v psychiatrii sa to považuje za prirodzenú súčasť komplexnej pomoci.

O prípade ste hovorili na medzinárodných vedeckých fórach, usporiadali ste medzinárodné odborné kolokvium, s akým výsledkom?

Naše zistenia analyzovali psychiatrickí a psychologickí experti aj na Medzinárodnom supervíznom seminári a plne ich akceptovali. Požiadal som o takúto medzinárodnú supervíziu mojich diagnostických a terapeutických postupov a zistení, pretože som vtedy zachytil tendencie z Generálnej prokuratúry spochybňovať moje zistenia.

Hedviga na výsluchu na polícii. (zdroj: Archív Petra Gettinga)

Hedviga bola vystavená opakovaným slovným útokom premiéra a ministra vnútra, nacionalistov a extrémistov. Týmto útokom ste sa vystavili aj vy?

To rozhodnutie pre „občiansku guráž“ prišlo aj preto, lebo som sa mohol oprieť o spomenutý biopsychosociálny model zdravia, choroby a liečby. Súčasne ma skúsenosť z totalitného režimu senzibilizovala na to, keď sa deje nespravodlivosť druhému človeku.

Počítal som s tým, že štátna moc mi môže robiť rôzne protivenstvá. S manželkou, ktorá je tiež psychiatrička a psychoterapeutka, sme prediskutovali riziká a výsledok bol, že idem s tým na verejnosť, ak bude Hedviga súhlasiť.

Jedna vec bolo napadnutie. Tým sa to však neskončilo, podľa vás bola traumatizovaná opakovane. Môžete to priblížiť?

Aj keď terapeutické spracovávanie hlavnej traumy z prepadnutia viedlo k zmierňovaniu zaťažujúcich symptómov, priebeh liečby komplikovali ďalšie stresujúce udalosti. Hedviga si začala uvedomovať, že jej neveria a správajú sa k nej, akoby niečo zlé spáchala ona, a nie útočníci.

Uvediem jeden príklad. Po jednom takmer šesťhodinovom policajnom vyšetrovaní jej policajt na záver povedal: „Dievča, je jedno, či hovoríš pravdu alebo klameš, aj tak si v piči“.

Stresujúco na ňu pôsobili nielen takéto zastrašovania, ale aj chýbajúca opora zo strany verejnosti, v médiách sa objavovali dezinformácie, internet chrlil brutálne verbálne násilie, niektorí diskutéri sa vyžívali aj v sadistických fantáziách. Následne to pokračovalo.

Ako?

Okresné riaditeľstvo PZ
Úrad justičnej a kriminálnej policie
Odbor skráteného vyšetrovania
929 24 Dunajská Streda

ČVS: ORP-1577/OSV-DS-06

Pv 880 pc

V Dunajskej Strede 18.12.2006

UZNESENIE

20 DEC. 2006

Podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začínam trestné stíhanie vo veci prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona

proti, že

v dobe od 22.30 hod. dňa 20.11.2006 do 05.00 hod dňa 21.11.2006 v Horom Mýte, č. [redacted] okres Dunajská Streda neznámy páchateľ nezistenym spôsobom neoprávnene a z neznámeho dôvodu vnikol do bytu č. 2, ktorého nájomníkom je Peter Žák, bytom Horné Mýto [redacted] okres Dunajská Streda, pričom v prizemnej časti bytu pootváral všetky skrinky na kuchynskej linke, skúmeniu časť vitriny, dvierka na komode, otvoril vstupné vchodové dvere, ktoré boli riadne z vnútra uzamknuté, otvoril na motorovom vozidle značky Fiat dvere vodiča s evidenčným číslom [redacted] pričom neodcudzil ani z bytu ani z motorového vozidla žiadnu vec, čím Petrovi Žákovi nevznikla žiadna škoda.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

Poverený príslušník PZ
strm. Gabriel Vigh

Vniknutie do bytu sa udialo v decembri 2006. (zdroj: Archív Petra Gettinga (PRE ZVÄČŠENIE KLIKNITE))

Neznáme osoby vnikli do bytu, kde bývala Hedviga s priateľom. Keď sa zobudili, ráno našli dolu v dome pootvárané dvierka na skrinkách, v kuchyni, otvorené boli aj predtým zamknuté vchodové dvere, takisto priateľovo auto pred domom. Nič nezmizlo.

Priateľ to šiel nahlásiť na políciu, ona musela ísť do školy. Keď cestovala v autobuse, prisadla si k nej neznáma pani, ktorá si prezerala fotografie. Keď na to mrkla, zhrozená videla, že sú to fotky z ich bytu, z kuchyne, s pootváranými dvierkami, uvidela aj záber na spodok auta.

Mala strach, priateľ mal práve cestovať autom, nedali mu tam bombu? To všetko vytváralo druhú a tretiu psychotraumu.

Pripomína to rukopis tajnej služby, ktorá bola zneužívaná proti vlastným občanom počas komunizmu aj mečiarizmu.

Tajná služba má najbližšie k takýmto metódam, intrigám a technickým možnostiam. Nemuseli to byť aktívni siskári, ale napríklad aj ex-siskári či ex-policajti. Vniknutie do bytu som zažil aj ja.

Bol to rovnaký scenár?

Takisto popresúvali veci, chceli mi zanechať odkaz v zmysle, že kedykoľvek môžeme vniknúť do vášho domu a čokoľvek urobiť.

Máme s manželkou dve autá a keď sme chceli cestovať, všimol som si, že na aute je podhustené ľavé predné koleso, nie veľa, aby to nebolo dobre vidno. Je to vraj veľmi nebezpečné, lebo ak by si to človek nevšimol, vo väčšej rýchlosti ho môže stočiť a letí. Skontroloval som ventil, kolesu nič nebolo. A takisto to bolo s oboma prednými ľavými kolesami na oboch autách.

Ani to, kedy a kde Hedvigu prepadli, nemusela byť náhoda.

Do vyšetrovania prípadu protiprávne vstupovali politici, na fotografii vtedajší hovorca ministra vnútra Kaliňáka Erik Tomáš, dnes minister práce (HLAS). (zdroj: TASR)

Ako to myslíte?

Nebolo to nič tajné, informácia o tom, že študenti budú robiť skúšku z maďarského jazyka, bola uverejnená aj na webe školy. Spontánne konanie dvoch extrémistov sa mi zdá menej pravdepodobné než to, že boli inštruovaní, že ráno o tej a tej hodine tadiaľ a tadiaľ pôjdu študenti z maďarského jazyka.

Neskôr som sa zaoberal aj ďalšími hypotézami. Napríklad zhoršenie slovensko-maďarských vzťahov mohlo prospieť Kremľu, kde sa už v tom čase varili recepty na hybridné operácie a rozkladanie súdržnosti Európy. To je však len moja hypotéza, pričom sa opieram o analýzu vývoja v Rusku od Edwarda Lucasa.

Pri vtedajších napätých slovensko-maďarských vzťahoch mal útok na študentku maďarskej národnosti potenciál na eskaláciu.

Poďme späť k útoku. Hovoríte o prepólovaní obete na páchateľa. Čiže je to niečo také, ako keď fašista najprv zbije Žida a následne vyhlási, že veď si to zaslúžil a bol to len parazit, tak čo?

Áno, aj v tomto prípade to prepólovali tak, že z obete útoku robili páchateľku. Nie je to však výnimka.

Minister vnútra Kaliňák niečo podobné urobil aj v prípade Rómov z Moldavy, ktorých v roku 2013 policajti najskôr surovo zbili a následne to otočili a tvrdili, že si to vymysleli. Kaliňák s policajným prezidentom Tiborom Gašparom to vehementne verejne artikulovali.

Tento mechanizmus totalít a genocíd použili predstavitelia moci v demokracii v 21. storočí?

Nápis na blúzke: Maďari za Dunaj a SK bez parazitov. (zdroj: Archív Petra Gettinga)

Máte pravdu, takýto mechanizmus sa používal aj počas genocíd: veď on si to zaslúžil. A túto líniu v prípade Hedvigy vytýčil Robert Fico, keď vyhlásil, že nebola schopná urobiť skúšku, tak obetovala meno Slovenskej republiky len preto, aby si zachránila svoju vlastnú kožu.

V psychiatrii a sociálnej psychológii vieme, že fungujú aj mechanizmy ako Milgramova poslušnosť voči autorite, tendencia ku konformite a lojalita klanu. Kaliňák sa na tej neslávnej tlačovke prerieknol, keď sa vyjadril v zmysle: „Ja mám za úlohu len...“ Tieto prerieknutia sú dôležité, hovoria, že bol inštruovaný.

Prípad Hedvigy je predovšetkým zlyhaním vtedajšej Ficovej vlády, zaangažovanej časti polície, inšpekcie a generálnej prokuratúry pod Dobroslavom Trnkom a Jaromírom Čižnárom.

Proti občanovi sa postavila prakticky celá mašinéria moci. Ako sa to dá vysvetliť?

Podľa mňa v tom bola aj „opitosť mocou“. V júli 2006, teda len mesiac pred útokom, vyhral Smer voľby, následne sa do vlády spojil s barbarmi, hochštaplermi a gaunermi z čias mečiarizmu, s HZDS a SNS. Vtedy som si vyhodnotil Fica ako nebezpečnú osobnosť.

Pri skúsenostiach s dianím okolo prípadu Hedvigy som mal dôvod na úvahy: predsedom vlády sa stala osobnosť, ktorá nie je vybavená normálnymi výčitkami svedomia, je poháňaná ctižiadostivosťou a schopná ubližovať druhým, nevinným, schopná pracovať s klamstvami, podvodmi, manipuláciami, zneužívaním moci. To som si vtedy odvodil, a ďalších dvadsať rokov mi tento úsudok len potvrdilo.

Ako si vysvetľujete, že tá dezinformačná kampaň mohla byť taká úspešná?

Bol som zaskočený, že už na spomenutej tlačovej konferencii, po Ficových a Kaliňákových vyhláseniach, sa neozývali médiá a autority v oblasti práva, že ide o zásah do základných ľudských práv a že je protiprávne suplovať súd ešte pred ukončením vyšetrovania. Teda že už vopred tu bol výklad, že sa skutok nestal a obeť je klamárka. Nikto sa nespýtal Kaliňáka, čo ho k tomu oprávňuje a ako môže manipulovať jej blúzkou, ktorú ukazoval novinárom.

K téme sa navyše opakovane vracali politici z vládnej koalície a prilievali olej do ohňa.

V tom čase, keď to bolo živé, som sa stretol so švajčiarskym kolegom psychiatrom, ktorý pôsobí v Zürichu a orientuje sa takisto bio-psycho-sociálne, takže ho zaujíma aj ten spoločenský rozmer. Pri oboznámení sa s prípadom sa okamžite pozastavil nad správaním premiéra a ministra vnútra a vyjadril sa, že keby toto urobil švajčiarsky premiér, do 24 hodín by musel podať demisiu, neuniesol by to.

Rasistickí skinheadi a pouliční agresori sa v tej dobe združovali pod hlavičkou Národný odpor, v Nitre išlo o niekoľko stoviek členov. (zdroj: Archív Petra Gettinga)

Demagógia pohltila mnohých, zlyhala časť médií aj inokedy kritických intelektuálov, dokonca aj časť opozície. Čo sa stalo, že toľkí stratili schopnosť kritického pohľadu?

V spomenutom odbornom článku aj v knihe k prípadu som sa zamýšľal nad tým mechanizmom, keďže dezorientovaní boli aj niektorí ľudia, ktorých považujem za veľmi inteligentných, so schopnosťou logického myslenia.

Emócie majú veľký vplyv na myslenie. Pozadie tvorila protimaďarská nálada, ktorá bola živená SNS na čele s Jánom Slotom, čo mohol byť emočný faktor, ktorý mohol u mnohých podvedome navodiť pocit, že Maďari sú dosť nelojálny prvok v našej spoločnosti.

Súčasne boli klamstvá a manipulácie vystavané dosť prepracovane. Napríklad dezinformácia týkajúca sa jej DNA na obálke, ktorú som opisoval. Viete, DNA je v kriminalistike často vrcholný dôkaz, to môže zmiasť mnohých. Ľudia nepoznali všetky fakty a pomysleli si: takže ona zrejme naozaj klame.

Súvisiaci článok

Podpísal Chartu 77, zatkli ho aj za podporu Hedvigy Malinovej. Je to neľahostajný rebel, hovorí historik

Čítajte viac

Hedvigu ste liečili pred 20 rokmi. Fico a Kaliňák sú stále v politike a opäť vo vláde. Nehrozí, že sa tento scenár môže kedykoľvek na komkoľvek z nás zopakovať, že skrátka štátna mašinéria zomelie ktoréhokoľvek občana, ak sa jej to hodí?

Nesmieme rezignovať. To rozhodne nie. Pri Hedvige šlo o protiústavný zásah, boli totiž porušené základné ústavné práva na ochranu dôstojnosti človeka.

Náš ústavný zákon hovorí o rešpektovaní dôstojnosti človeka bez ohľadu na pohlavie, farbu pleti, jazyk, vieru či zmýšľanie alebo pôvod. Doslova má v článku 12 formuláciu: „Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach a ich základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.“

Základné právo na dôstojnosť je aj súčasťou práva Európskej únie. To znamená, že vláda Roberta Fica porušila ústavný zákon a je to nepremlčateľné. Doteraz zrejme neboli aktéri obvinení z porušenia ústavy.

Aliancia Fair-play uskutočnila v auguste 2012 pred Vládou SR v Bratislave zhromaždenie s názvom „Prepáč Hedviga“, na ktorom sa aktivisti verejne ospravedlnili Malinovej za postup štátnych orgánov. (zdroj: TASR)

Nastal podľa vás, dvadsať rokov po útoku, už čas hovoriť o podiele Fica, Kaliňáka a ostatných zodpovedných, ktorí sa nezastali zbitej ženy, nepotrestali agresorov, ale naopak, zaútočili na občiansku vlastnej krajiny?

Mali by sme sa k tomu postaviť ako spoločnosť. Je to stále otvorená rana. Už vtedy pred 20 rokmi bolo vidno, aký bude Fico v budúcnosti, tá línia sa dala identifikovať už vtedy, kauza Hedvigy ho odhaľovala.

Pri súčasnej koalícii sa nedá vylúčiť, že polícia, inšpekcia či tajná služba, prokuratúra alebo ich časti môžu byť zneužité podobne ako vtedy. Zastrašiteľní, poslušní voči zlovoľnej autorite alebo náchylní ku konformite môžu byť aj lekári, prokurátori a sudcovia.

Dobre fungujúce inštitúcie môžu minimalizovať takéto deviácie v spoločnosti. Slovensko by malo smerovať k otvorenej spoločnosti s nezávislými inštitúciami, v ktorej fungujú kontrolné mechanizmy.

Pri súčasnom dianí na Slovensku si opätovne pripomínam úvahy rakúskeho filozofa Karla Poppera a nemecko-britského sociológa Ralfa Dahrendorfa o dobrom fungovaní spoločnosti a jedinca v nej. Popper sa usiloval presnejšie vymedziť koncept tolerancie a jeho úvahy sú známe ako Popperov paradox tolerancie.

Zacitujem: „Ak nie sme pripravení brániť tolerantnú spoločnosť pred útokmi netolerantných a svoju neobmedzenú toleranciu im ponúkame, tak ako tolerantní budeme zničení a tolerancia spolu s nami. Mali by sme trvať na tom, že akékoľvek hnutie vyznačujúce sa intoleranciou sa vyčleňuje mimo zákona a podnecovanie k intolerancii by sme mali považovať za trestné v rovnakej miere, ako za takéto považujeme podnecovanie k vražde, únosom alebo obnove otroctva.“

A u Dahrendorfa si cením, ako akcentoval význam „občianskej guráže“ pre zdravý vývoj spoločnosti. Aj my psychiatri a psychológovia sme nielen profesionáli, ale aj občania.

Čítajte viac: https://www.sme.sk/domov/c/pred-20-rokmi-zbili-hedvigu-malinovu-jej-psychiater-prehovoril-o-pozadi-pripadu